

אמת מביאה אמת ושקר מביא שקר

מאת: אריק שנקלר*

זהו מאמר תוספת למאמר שכתבו עו"ד ציפי גיטר גדרון ועו"ד חגית לרנאו שהיא גם ד"ר לקרימינולוגיה, שתיהן מהסניגוריה הציבורית. מאמרן פורסם כאן:

https://skiramishpatit.com/maamar/%D7%A7%D7%99%D7%A8%D7%94-%D7%91%D7%A9%D7%98%D7%97-%D7%90%D7%A4%D7%95%D7%A8-%D7%A9%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%A9-%D7%91%D7%9E%D7%93%D7%95%D7%91%D7%91%D7%99%D7%9D/?fbclid=IwAR3-ILAJm36xeTWoshqAfLEx6c_Oq5-zqP3_OHplooZihepS_ie3zE79eoA

והכרחי לקרוא גם אותו כדי להבין את כל התמונה ואת התוספות שאני מבקש להוסיף עליו.

כותרת המאמר שלי, מדברת בעד עצמה. די התלבטתי עם עצמי אם בכלל קיים צורך במאמר שלי שכן הכותרת מסכמת בצורה טובה את הבעיה העיקרית שיש לי עם פעילות של דיבוב.

מסקנתי, ואני מקווה שגם תהיה מסקנתכם כי יש להתנגד במלוא העוצמה לשימוש בדיבוב כדי לחלץ הודאות מחשודים.

אני משמיע קול ברור, חד משמעי - קריאה כנגד שימוש בדיבוב.

לצערי הסניגוריה הציבורית לא משמיעה קריאה שכזו. גם המאמר לעיל, שמדבר על הבעייתיות בדיבוב מציע כל מיני כלים ניהוליים כדי לשפר את פעילות הדיבוב ולא מקים קול קורא כנגד הדיבוב.

אז מה זה דיבוב חקירתי?

דיבוב חקירתי היא פעולה אקטיבית של החוקרים המשטרתיים אשר מייצרים סיטואציה של שתילה של אדם אחד (או יותר) שתפקידו (שתפקידם) לנסות ולהוציא מחשוד הודאה על עבירה שאותו חשוד נחשד בה. השתול, תמיד, בתפקיד שקרי, מנסה, בהתאם להגדרת תפקידו, בדרך שקרית, לקבל הודאה מהחשוד – הודאה שמטרתה להפליל את החשוד.

אז תמיד דיבוב היא פעולה שקרית ואקטיבית של המשטרה.

בישראל פעולות הדיבוב נעשות תמיד כשהחשוד במעצר. בין אם הדיבוב מתבצע בחדרי המעצר, ברכבי המשטרה או בהמתנה בבית המשפט.

אני מבקש להעיר שאם יושב עבריין בכלא ושומע את שותפו לתא מספר על עבירות שביצע והוא מדווח על כך לשלטונות הכלא – הרי שמדובר בעדות ולא בדיבוב.

ההבחנה בין עדות לבין פעולת דיבוב היא ביזמות של המשטרה.

מכאן ברור שאם בחקירה מסוימת המשטרה לא הייתה מפעילה דיבוב, אזי, ברור שבאותה חקירה לא יכולה להיות הודאה בפני המדובב. כמובן, שקיימים מקרים שבהם לא הצליח ניסיון הדיבוב או שכלל לא נוסה הדיבוב ובהם בכל זאת גיבשה המשטרה הוכחות לקיום עבירה והעמידה לדין.

אז אפשר לפעול גם ללא דיבוב וזה קורה הרבה.

מה המצב בעולם?

חיפושים רבים עשיתי לאורך זמן רב. ביקשתי גם עזרה מאנשים אחרים. לא מצאתי פעולות "דיבוב" כמתכונתה בישראל במקומות אחרים בעולם. בקנדה, המקום היחידי בעולם שמצאתי, מפעילים מערכת שנקראת: "מר ביג" – Mr. Big. בשאר העולם אין שום אינדיקציה לפעילות דיבוב כלשהי. בקנדה בה שיטות הדיבוב Mr. Big מתקיימת – מועלות תהיות רבות וטענות רבות לגביה:

Because of the concerns regarding the potential for coercion, Mr. Big-style investigations have been prohibited in the United States, United Kingdom and Germany.

<https://theconversation.com/police-investigation-in-tina-fontaines-murder-rethinking-the-mr-big-method-92792>

המסקנה היא שבמרבית העולם לא מתקיים דיבוב.

הערכים

לפני מאות שנים הפעילו חוקרים שיטות אינקוויזיציה שבהן חשוד היה חייב להכיר בטעותו. מאז זרמו הרבה מים בנהרות רבים וערכים של כבוד האדם, חירותו והגנה על הזכויות שלו הן נחלת הכלל. גם בישראל ערכים אלו התקבלו ומהווים חלק בלתי נפרד מסט הערכים להם אנו מחויבים. אבל סט הערכים של חקירה משטרתית לא יכול ולא צריך להשתנות בגלל שמישהו הוא חשוד. דווקא להיפך, הערכים שלנו באים לידי ביטוי בדיוק בזמן של חקירת חשודים. הערכים שלנו באים לידי ביטוי בהפעלתם של אותם ערכים כלפיי אוכלוסיות חלשות וכלפיי אזרחים בדיוק ברגע שקשה להם. חוק יסוד כבוד האדם וחירותו קובע מפורשות בסעיף 7(ד) לחוק ש: "אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו". הדיבוב והאזנה לאותו הדיבוב – פוגעים ב-"סוד שיחו של אדם". כך שמבחינה ערכית, הדיבוב וההאזנה לאותו הדיבוב, מנוגדים לערכים הראויים לחברה מתקדמת, תרבותית, ליברלית ודמוקרטית.

המילה "דיבוב"

המילה **דיבוב** משמשת בעיקר באמנות עת מישהו תורם את קולו למישהו אחר. בסרט "מרי פופינס" מחליפה הזמרת נינט טייב, בביצוע מעולה את הזמרת המצוינת ג'ולי אנדרוז ושרה את שירי המחזמר בעברית - https://www.youtube.com/watch?v=gAH8KL_2gml לאתנחתא קצרה מהמאמר... כשמדברים על דיבוב במונח של מישהו אחר שמדבר במקום החשוד – זה בלתי אפשרי, שהרי המטרה היא לא קול אחר אלא קולו של החשוד באופן "חופשי ומרצון", כאמור בסעיף 12 לפקודת הראיות. אז איך ניתן להשתמש בקול של מישהו אחר!?

הטיעון בעד

מערכת אכיפת החוק בישראל טוענת כי הדיבוב הוא הכרח חקירתי. המערכת מודעת לפגיעה בזכויות האזרח של מי שדיבוב מופעל עליו, אולם טוענת כי זהו מחיר שכדאי לשלמו כי הרווח של פענוח עבירות, הרחקת עברייני מהחברה ופעילות לטובת נפגעי העבירה עדיפה. לצערי, לא ראיתי נתונים אמפיריים כלשהם לגבי הדיבוב בישראל ולפיכך, כעת, מתקיים דיון שהוא ללא נתונים. הרי אם הדיבוב מצליח במעט מאוד מקרים, אזי, אולי לא כדאי כלל להפעילו?! היעדר נתונים לדיון מושכל על הדיבוב הוא כשל של תומכי הדיבוב. בייחוד כשבעולם – דיבוב לא קיים, הרי שהתמיכה בפעולת דיבוב צריכה להיות חזקה מאוד אמפירית כדי להצדיק פגיעה בערכים של זכויות האזרח, החלות, כמובן, גם על חשודים.

התוצאה

כאמור כל דיון על דיבוב חייב להיות מלווה בנתונים השוואתיים שבין מדינה בה הדיבוב אינו מותר לישראל שבה הדיבוב מותר. יש כמובן לתאם נתונים אלו לשגיאות הרבות שהדיבוב יוצר. לא ביצעתי מחקר אמפירי אקדמי, לכן דוגמת המדידה היא דוגמה כוללת בהשוואה בין שתי מדינות. איני טוען שהפער בין המדינות נובע רק מהפעלת הדיבוב ואי-הפעלת הדיבוב, ייתכנו סיבות נוספות ואחרות. יחד עם זאת, טענת הכורח נשמעת עלובה כששמים מולה נתונים ממדינה אחרת שבה לא מופעל דיבוב. נתחיל מישראל, לפי מאמר כאן: <https://www.israelhayom.co.il/article/703287> הרי שבשנת 2018 היו: סה"כ 116 מקרי רצח שהולידו 60 כתבי אישום שהוגשו, באחוזים מדובר על פיענוח של כ: 52%.

הטבלה הבאה מרכזת נתונים מאנגליה:

Table 1: Number of suspects for initially recorded homicide victims, year ending March 2019 to year ending March 2021
Numbers and percentages as at 10 December 2021

	Apr 2018 to Mar 2019	Apr 2019 to Mar 2020	Apr 2020 to Mar 2021	Apr 2018 to Mar 2019	Apr 2019 to Mar 2020	Apr 2020 to Mar 2021
	Number			Percentage		
No suspects charged	138	138	175	21	20	29
One	367	352	304	57	52	51

Two	63	61	63	10	9	11
Three or more	51	110	51	8	16	9
Suspects acquitted	30	22	6	5	3	1
All initially recorded homicides	649	683	599			

Source: Source: Home Office - Homicide Index

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/articles/homicideinenglandandwales/yearendingmarch2021>

מכאן שבאנגליה ללא דיבוב התוצאות הרבה יותר טובות מישראל. כ- 79% פיענוח לעומת כ- 52% פיענוח. ואנחנו צריכים, כאמור, גם לקחת בחשבון את השגיאות הרבות שהדיבוב מייצר שלא קיימות כלל באנגליה וקיימות, כמובן, בישראל. אז טענת הכורח בדיבוב אינה נכונה – אפשר אחרת! ותתקבל תוצאה יותר טובה!

צד המשטרה

תרבות ארגונית של שקר

אנחנו רוצים משטרה אמינה. ארגון שאומר אמת ופועל נכון ובאופן ראוי. יש חשיבות מאוד גדולה לארגון משטרת ישר והגון – אבל זה לא יכול לקרות כשאנחנו מאפשרים למשטרה לרמות ולשקר בדיבוב.

השקר הזה מחלחל לכל המערכת. כשמותר, רצוי וצריך לשקר לחשוד – אז למה שלא נשקר גם לפרקליטו של החשוד?! ואז למה שנעצור כאן?!

הדיבוב מזין מערכת משטרתית שקרית, שבה מעלימים חשודים כדי לדובבם תחת אמצעי האזנה וצילום, משקרים לחשוד, משקרים למדובב, משקרים לעורכי הדין, משקרים לשופטים ומשקרים לציבור.

כדי להפעיל דיבוב בנוחות שהמשטרה רוצה היא מייצרת טענות חמורות כדי להשפיע על הארכת המעצר וזאת כדי להפעיל הליך של דיבוב.

הדיבוב הוא אחד מאבני הבסיס שמקים תרבות ארגונית של שקר במשטרה.

חיבור בין שוטרים לעבריינים

המשטרה מפעילה, במקרים רבים, דיבוב באמצעות עבריינים. זה יוצר חיבור של שקר בין השוטרים לעבריינים - וזה מצב דברים רע!

המשטרה מעודדת את העבריין שמשמש כמדובב להיות עבריין כי זה לתועלתה. המשטרה במקום לנסות לשקם אותו, הופכת עבריין לכלי חקירתי ומתחברת אליו. המשטרה מעודדת חיבור לא נכון ולא ראוי בינה לבין עבריינים.

הדיבוב מעמיד את המדובב בסכנה גדולה – והשאלה האם זה כדאי? והאם בגלל הסכנה הזאת, מעדיפה המשטרה להשתמש בעבריינים שמחיר חייהם הוא זול בעיניה?!

השקעה כספית גבוהה

כדי לביים סכנה שבה יכול מדובב לדובב חשוד צריכה המשטרה לייצר מקום מפגש ביניהם שיהיה נתון להקלטה וצילום מוסוים וכן שיהיה מנוטר במהלך כל הדיבוב. יש כאן השקעה כלכלית רבה, אבל זה לא נגמר רק בציוד הטכני ובשוטרים שמקיפים ומלווים את ההליך. יש השקעה כלכלית, אחרי הדיבוב, כדי להגן ולשמור על ההליך. יש עלות כלכלית להגן על המדובב מפני ידם הארוכה של העבריינים, להגן על השקר מפני ידיעת הציבור ולמנוע מהמדובב לדבר. הרבה מדובר על ההסכמים שבהם מפצה המשטרה את המדובב. הרבה מדובר על הטבות נוספות שהמשטרה נותנת למדובבים מ"תחת לשולחן". כל הפעילות הכלכלית הזאת עולה כסף ומצריכה גם פיקוח ובקרה שגם להם עלות כלכלית.

תפירה

מה התנאי הראשוני להתחלת דיבוב? האם יש איזה נוהל המגדיר מתי? איזה ראיות קיימות כבר כנגד החשוד? כמה הראיות כנגד החשוד ראויות, רציניות ואמינות?

אני לא מכיר נוהל שכזה. מהמקרים שנתקלתי בהם המשטרה מזדרזת להשתמש בדיבוב לפני שבכלל יש בידה ראיות ראשוניות לחשד אמיתי. במקרים כאלה הדיבוב השקרי יוצר מערכת שלוחצת על החשוד להפיל את עצמו גם ללא ראיות ראשוניות או אפילו ראיות כלל.

מבקר המדינה קובע: "אישור תרגילי חקירה - במהלך חקירה בפני החוקרים עומדת אפשרות לנקוט תרגילי חקירה, שהם שם כולל להפעלת מניפולציות על החשוד או העדים שתכליתן השגת ראיות. למשל: **מדובב שמפתח שיחה עם החשוד**; סוכן סמוי שרוכש סמים או נשק ומפיל את המוכר; העברת מידע מוטעה לחשוד כדי לגרום לו להאמין שיש בידי המשטרה ראיות מספיקות להגשת כתב אישום. בביקורת עלה כי אין הנחיה של פרקליט המדינה המגדירה מהם השיקולים שעל הפרקליט לשקול בבואו לאשר תרגיל חקירה וכי הפרקליטים המאשרים את תרגילי החקירה קובעים את התנאים לביצוע התרגיל, אך אינם מנמקים את הטעמים לאישור".

<https://www.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/2021/71C/2021-71c-211-Investigations-Taktzir.pdf>

מעצר

העילות למעצר של אזרח הן שתיים:

1. מניעה של פשיעה עתידית על ידי פושע שכזה - ככה שנדרשת מיידית הרחקתו מהחברה.
2. מניעה של שיבוש החקירה על ידי החשוד.

אולם, המשטרה משתמשת במעצר כדי לבצע דיבוב שהרי אם החשוד יצא מאותו התחום שבו מבוצעת אותה פעילות דיבוב – המשטרה לא תוכל לבצעה. לפיכך המשטרה מבקשת ומתעקשת על הארכות מעצר כי היא מפעילה על החשוד דיבוב – אבל זו אינה עילה למעצר החשוד. המשטרה עושה הרבה כדי לשכנע את בתי המשפט בצורך של המעצר כשהמטרה היא המשך הדיבוב של החשוד ולא המטרות הראויות של מעצר.

מניעת היוועצות עם עורכי דין

מרבית עורכי הדין מודעים לאפשרות של דיבוב ועשויים כחלק מפגישתם עם חשוד להזהירו מפני הליך של דיבוב והודאה בפני אותו מדובב בעבירה כלשהי. לכן, המשטרה עושה ככל שניתן למנוע מחשוד אפשרות של היוועצות עם עורך דין, הכול מתוך המטרה שהדיבוב שבו הושקעה פעילות רבה, לא יכשל.

פעילות בתוך התחנה או בתוך המעצר

כדי להקליט ולצלם את פעילות הדיבוב ככה שתהיה בידי המשטרה ראייה – המשטרה מייצרת חדרי מעצר ומקומות כאלה שבהם היא יכולה להפעיל את הציוד הטכנולוגי ולקיים פעילות דיבוב. תמיד, יהיו אלה חדרי מעצר, או חדרים שהמשטרה שולטת בהם, נגיד חדרי מלון. אבל הפעילות הזו אינה פעילות שטח של יציאה מחוץ לתחנה ומעורבות ברמת הרחוב של החוקרים. החוקרים מפעילים דיבוב כדי לקצר פעילות חקירתית מחויבת וחקירה מחוץ לתחנה ואזור הנוחות של החוקרים.

זה חשוב להבין - דיבוב הוא קיצור דרך כדי להימנע מחקירה נכונה וראויה.

ויתור על חקירה אמיתית

המטרה של המשטרה בדיבוב היא הוצאת הודאה מפי החשוד. אין כאן חקירה אמיתית ושאלת שאלות הנוגעות לחשד בפעילות העבריינית. יש כאן ניסיון מפורש ומוגדר במטרה להוציא הודאה.

וכשזו המטרה הרי שהפעילות החקירתית נזנחת.

במקרה של רומן זדורוב לא חקרו את כלי הרצח והאם בכלל קיים קשר בין רומן זדורוב לסכין משונן.

במקרה של אלישע חייבטוב לא חקרו בכלל. אין ממצאים פורנזיים מהזירה. אין ניסיון לאתר את כלי הרצח ו/או לקשור אותו לאלישע חייבטוב. יש רק הודאה. אין חקירה כמו שחקירה חייבת להתנהל.

תמיכה בתיאוריה אחת

כשהמשטרה מפעילה הליך של דיבוב היא נסגרת על תיאוריה אחת שבה החשוד הוא העבריין שביצע את העבירה. בפועל, ננעלת המשטרה על החשוד ולא מבצעת שום חקירה הנוגעת לאפשרויות שאחרים מעורבים באותה העבירה.

בנוסף, יש אלמנט פסיכולוגי של רצון להרוויח מ"ההשקעה" שכבר השקענו. הרי השוטרים לא יעשו פעילות חקירה חדשה ונוספת, הרי כבר עשו אחת – וזה מביא לנעילה וחיזוק של אותה התיאוריה הראשונית. הליך זה יוצר הטיה קוגניטיבית של החוקרים לכיוון חיזוק החשד הראשוני ולא לפתיחות מחשבתית הנדרשת מחוקרי משטרה.

צד המדובב

לכאורה ולטווח הקצר נהנה המדובב מהטבות רבות ושונות מכך שהוא מדובב. אולם, בטווח הארוך של הדברים, מעמיד את עצמו המדובב בסכנת חיים ריאלית. אנחנו לא יודעים והמשטרה לא מספרת ומגלה כמה מדובבים חוסלו, כמה מדובבים היה צריך להכניס לתוכניות להגנת עדים ואיך חי משיהו שיודע שהוא משקר. שכשמסתכלים באופן נכון ואמיתי על הפעילות של המדובב – מדובר בעסקה לצורך רווח קצר טווח ותשלום מחיר רב אחר כך.

כמוכן, שמדובבים עבריינים ממשיכים לפשוע במקום להשתקם מחיי הפשע וזאת בתמיכה ועזרה של המשטרה – וזה ההפך מתפקידה של המשטרה לעזור לעבריינים לצאת מעולם הפשע.

צד החשוד

דיבוב של חשוד בתא המעצר שבו הוא עצור הופך את חקירתו לחקירה הנמשכת 24 שעות ביממה. אחרי, נגיד שמונה שעות בחקירה מול החוקרים מוחזר החשוד לתאו להמשך חקירה, בפועל, של המדובב, שמדבר עם החשוד על מה שקרה בחקירתו.

במצב דברים שכזה, החשוד נמצא בחקירה לכל אורך היום ואין לו רגעים של הקלה, של פניות מחשבתית לדברים אחרים, להסתכלות אחרת על מצב הדברים. מדובר, בשטיפת מוח לאורך כל היום.

הטראומה שעובר החשוד כשהוא מגלה את האמת, שלמעשה נפל קורבן לשקר – היא טראומה שתלווה אותו כל חייו. האם לא אכפת לנו מה עושה החקירה לנחקר?! הרי קיימות הרבה חקירות שאחריהן לא מוגשים כתבי אישום – אז האם זוהי שיטת חקירה אפשרית? ראויה? האם לא צריך לחשוב איך יוצא אדם מחקירה שכזו?

אלישע חייב טוב איבד את אמונו בבני האדם. הוא לא סומך על אף אחד. הוא אומר: "אני לבד... אלוהים איתי" (מהסרט: "זמן אמת: הודאה תחת השפעה"). הוא לא סומך על באי כוחו שעשו המון בשבילו. הוא נשאר בודד, לא מאמין – אל מול מערכות ואנשים שקרנים. לצערי, הוא לעולם לא יתגבר על הטראומה הזאת.

צד המנהל הציבורי

בדיבוב יש השקעה מנהלית רבה - ברובה הגדול מתוך הרצון לשמור על סודיות ההליך וההגנה על המדובבים. אנחנו עדים לסיבוך מנהלי שכזה עת מגיע מדובב למתן עדות בבית המשפט: מחייב התארגנות, הסתרה, הרבה שוטרים. ניהול ציבורי של פעילות כזאת – מהווה קושי אמיתי ונדרשת בנוסף פעילות ארוכת זמן.

צריך לבצע פעילות טכנולוגית, לנטר אותה כל הזמן, להשיג על אכיפת ההסכמים ומעבר הכספים, לבחון ולבדוק את הקשר שבין החוקרים למדובב, לבדוק את המדובב ואת האינטרסים שלו, להקפיד שהמדובב לא יסטה מההוראות, להקפיד שהחוקרים לא יסטו מההוראות, לשמור על המדובב, לשמור על ההליך, לשמור על הסודיות.

אנחנו רואים שהדיבוב לא עומד בכללי מנהל ציבורי. אין אפשרות לפקח באופן גלוי, שקוף וראוי על פעולה שקרית במחשכים ולכן לא מתקיים ניהול ציבורי ראוי ובקרה ציבורית ראוייה.

מידע שאנחנו לא יודעים:

כמה פעולות דיבוב בוצעו בשנה?

מה היחס בין פעולות חקירה ללא דיבוב לפעולות חקירה עם דיבוב?

כמה מדובבים הופעלו?

כמה כסף שולם להם?

כמה פעולות דיבוב נכשלו?

כמה פעולות דיבוב הופסקו כי המדובב לא עמד בהוראות הדיבוב?

מי מבצע ביקורת פנימית על פעילות הדיבוב?

כמה מדובבים חוסלו?

כמה מדובבים נמצאים בתכנית להגנת עדים?

צד השיפוט

השיפוט בישראל תומך בדיבוב. השיפוט בישראל תומך בהודאות חוץ גם עת הושגו בדיבוב.

המקרים הנדירים, שעושים הרבה רעש בתקשורת – הביאו לכמה מקרים שבהם נפסל הדיבוב, אבל, מדובר במקרים מועטים ושהם בקיצון הדברים.

השופטים מתרשמים מהמהומה בעת מתן עדות של מדובב. הם גם, כמוכן, מתרשמים מעדויות השוטרים שניטרו את אותה פעילות דיבוב או מהחוקרים שנשענים על אותה הודאה. הם גם סומכים על המערכת שלדעתם פועלת באופן נכון ובחזקת מנהל ציבורי תקין.

הודאות שהושגו בדיבוב מטעות את השופטים וגורמות להם להרבה מאוד הרשעות שווא.

קשה לאנשים להבין איך יכול אדם להודות בעבירה שהוא לא ביצע. עוד יותר קשה לאנשים להבין איך מודה אדם בעבירה שהוא לא ביצע כלפי צד חיצוני שכאילו אינו קשור לעניין. תמיד, כטענה בקבלת הדיבוב עולה השאלה: למה הודה החשוד בפני המדובב שאינו צד לעניין? והתשובה הניתנת היא כי הדיבוב אמת היא.

עצם העלאת שאלה זו ומתן התשובה הזו, מראה על חוסר הבנה גדול לעניין הדיבוב.

המדובב הוא תמיד צד לעניין כשכול מטרתו היא השגת הודאה מאותו החשוד. אבל לא רק זאת, אלא גם העובדה שהחשוד מפתח תלות במדובב. התשובה הנכונה לשאלה למה סיפר חשוד למדובב סיפור המודה בעבירה שאותה הוא לא ביצע היא: כי החשוד רצה לבנות, לשמר או להרחיב את מערכת היחסים התלותית שלו במדובב.

בהרבה מקרים המדווחים בעולם במסגרת פרויקט החפות, סיפור של חשוד למדובב הוא סיפור שקרי.

דיבוב פסיבי

עולה הרעיון לחלק את פעילות המדובבים לדיבוב אקטיבי ולדיבוב פסיבי. המטרה היא לקבל הודאות בדיבוב פסיבי שבו, כביכול, המדובב לא השפיע על ההודאה.

אין "חיה" כזאת דיבוב פסיבי:

תמיד זה דיבוב אקטיבי: תמיד המדובב הוא ה"עברייני" הבכיר; תמיד המדובב הוא שקובע את התנאים בחדר; המדובב קובע מתי ידברו; המדובב קובע את המיטות עליהם יישנו; המדובב קובע הדלקת האור בחדר וכיבוי; המדובב מביא לחדר "מתנות" (כמו מכשיר סלולר, סמים, אוכל, בגדים).

דיבוב הוא תמיד שקר אקטיבי.

דיבוב הוא תמיד מתוך המטרה להוציא הודאה מחשוד.

הצלחת הדיבוב היא תמיד אינטרס חזק ומהותי של המדובב.

תמיד בדיבוב החשוד יפתח תלות במדובב.

הסיפור של ד"ר יוסף זהר

ד"ר יוסף זהר הואשם ברצח של אביו. אביו של ד"ר יוסף זהר נפטר ממחלה קשה – ניוון שרירים, באופן טבעי וללא שום מעורבות זרה. זה לא מנע מהמשטרה להאשים אותו ברצח.

כמובן, שניסו, לדובב אותו.

ד"ר יוסף זהר היה עצור בבית המעצר באבו כביר, אז באחד מימי שישי, לקחו אותו מהתא, לתאי המעצר במשטרת רמת גן ככה שיוכלו לדובב אותו.

האסירים בסביבה רמזו לו שמדובר בדיבוב והוא נזהר – לא שהיה לו מה להסתיר.

ד"ר יוסף זהר הוכנס לתא המעצר שבו כבר היה עצור אחר, השוטר שמונה לדובב אותו. אותו שוטר כבר היה בתא ולכן הוא כבר בחר לעצמו את המיטה הנכונה ככה שהמיטה של ד"ר יוסף זהר נשאר לו לישון עליה – היא המיטה המצולמת שבה המשטרה רוצה שהוא ישן.

אני מבקש להפנות זרקור לעובדה של השקר המתגלגל. עורכי דינו של ד"ר יוסף זהר חיפשו אותו – השוטרים והסוהרים שיקרו להם, שהם אינם יודעים היכן הוא. המשטרה שיקרה לבאי כוחו של ד"ר יוסף זהר מתוך המטרה המפורשת שלא לפגוע בפעולת הדיבוב.

הסיפור של רומן זדורוב

על רומן זדורוב הופעל דיבוב מיומו הראשון במעצר. הופעלו בעניינו מספר מדובבים. לטענת המשטרה הודה רומן זדורוב בפני המדובב כי רצח את תאיר ראדה ז"ל וככה הוא הורשע בבתי המשפט.

יש הרבה טענות ותהיות בעניין הפעלת הדיבוב בעניין רומן זדורוב ואני מבקש להסתכל על שיתוף הפעולה השקרי שבין החוקרים והמדובב.

אז איך זה הולך:

החוקרים חוקרים את רומן זדורוב שמכחיש כל קשר לרצח תאיר ראדה ז"ל ואומר להם אתם תראו שאין לי זיהוי דנ"א בזירה או בחפצים שלי "הדנ"א יוכיח לכם שאני לא הרוצח".

מה עושים החוקרים? בדיוק בנקודה הזו הם משקרים לרומן זדורוב.

הם לא באים ביושר ואמרים לו: "תראה אין באמת דם של תאיר ראדה ז"ל על חפצך, מה שאתה אומר הוא נכון". לא ולא, החוקרים משקרים לרומן זדורוב ואומרים:

"תראה התגלה דם של תאיר ראדה ז"ל על כלי העבודה שלך! איך זה יכול להיות? אתה משקר לנו!"

וכשרומן זדורוב חוזר מהחקירה השקרית הזאת לתאו, הוא עובר לידי המדובב, ואחרי שרומן זדורוב מספר לו מה היה בחקירתו, המדובב השקרן מתחיל לפעול: "המשטרה תפסה אותך. המשטרה לא משקרת. המשטרה מצאה סימני דם על כלי העבודה שלך. תודה שרצחת כי זה יעזור לך. אתה בטח רצחת ואתה לא זוכר, יש לך בלק-אאוט".

השוטרים השקרנים פועלים ביחד עם המדובב השקרן.

פעולת מלחציים – מכול הצדדים - משקרים ומרמים.

הסיפור של אלישע חייבטוב

מהכרעת דינו של מר מלצר:

" 11. במקרה שלפנינו התנהלות הגוף המשטרתי החוקר היתה נגועה ב-7 ליקויים מהותיים ביותר:

(1) המערער נחקר במעמד של "עצור" במשך כשבועיים ימים (במסגרת זו נאסר עליו גם להתקשר טלפונית עם משפחתו, אף שהיו באותה תקופה מטחי רקטות שפגעו בעיר מגוריו שדרות), והכל מבלי שהובא בפני שופט כדי שיחליט בדבר מעצרו (בנוסף על היותו במעמד של אסיר באותו הזמן).

(2) בפני המערער הוטחו בתחילה האשמות שווא, שהחוקרים ידעו שאין בהן אמת.

(3) מהמערער נמנעה זכות ההיוועצות עם עו"ד, והמדובב, בידיעת החוקרים, גרם בדברי כחש לכך שתישלל מהמערער האפשרות להיפגש עם עו"ד בו בחר.

(4) התדריכים שניתנו למדובב לגבי הפעלתו לא הועלו על הכתב.

(5) למדובב הובטחו הבטחות חורגות מהמותר, והן היו בחלקן גם תלויות תוצאות (השגת הודאה מהמערער).

(6) המערער והמדובב הורשו להשתמש בתאם בסמים ואפילו בהרואין (המערער לא היה מנוסה קודם לכן בסם זה, ויתכן ושימוש זה השפיע לרעה על חופשיות רצונו ועל יציבותו הנפשית לאחר מכן).

(7) משופט המעצרים הוסתרו עובדות רלבנטיות (כמו מעצרו הלא חוקי של המערער במשך כשבועיים ימים, ההגבלות שהוטלו עליו ודרכי חקירתו).

12. מכלול הפגמים הנ"ל עומד לפיכך אפילו בתנאי המחמיר שנקבע ב-עניין יפת, שדרש כי על מנת שתתקבל טענת הגנה מן הצדק יש להוכיח "התנהגות בלתי נסבלת ושערורייתית" של הרשות (כאן הגוף החוקר). עיינו: שם, בעמ' 370. מקל וחומר שהתנהלות זו עומדת בדרישות (המקלות יותר), שהותוו לצורך קבלת הטענה של ההגנה מן הצדק ב-עניין בורוביץ.
- לסיכום נקודה זו אוסיף כי לא כך צריכה להיערך חקירה ביחס לעבירות פליליות במדינה דמוקרטית, והסטייה שחלה כאן מהוראות של חיקוקים מפורשים (המסדירים הליכי מעצר וחובת היועצות) מלמדת שהפגיעה שהתרחשה במכלול בזכויות היסוד החוקתיות – איננה עומדת בדרישות שב"פיסקת ההגבלה" כי הפגיעה תהיה בחוק (פה היתה הפרת חוק מצד החוקרים) וכי ההתנהלות (ככל שהיא פוגעת) תהלום את ערכיה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולא תעלה על הנדרש.
13. במהלך הדיונים ולאחריהם נמסר לנו כי הופקו לקחים מהפרשה, ואולם התנהלויות מעין אלו של רשויות החקירה והשלכותיהן על ההווה והעתיד מביאות אותי למסקנה שעל היועץ המשפטי לממשלה להידרש לעניין, ולכן הנני מציע כי פסק דינו זה יועבר לעיונו ולטיפולו. כדאי להסתכל לאן פעילות הדיבוב הגיעה.

השקר הציבורי

השקר, כדרכו של שקר, לא נעצר רק ב"רמאות" כלפי החשוד. בואו לא נשלה את עצמנו, שהמשטרה מסוגלת לעצור את "כדור השלג" הזה של השקר. השקר נמשך וגם, כמוכן, מופנה אל הציבור.

בספרו "המפכ"ל בקדמת הבמה ומאחורי הקלעים" קובע משה קראדי מפכ"ל המשטרה בדימוס בעניינו של רומן זדורוב כי: "צוות החקירה של המחוז הצפוני בראשות רפ"ק שמואל בוקר עשה עבודה מקצועית ומצוינת" – השקר מתגלגל לציבור.

בעניינו של אלישע חייבטוב נעשה סרט, "הודאה תחת השפעה", במסגרת תכנית הטלוויזיה "זמן אמת" על ידי ארי פינס וגלי גינת. הסרט נעשה טרם הכרעת בית המשפט העליון בעניין זה. לכן, כדאי מאוד לראות את הפער שבין תגובת משטרת ישראל שניתנה בתכנית לבין הכרעת הדין בבית המשפט העליון. להלן תגובת המשטרה: "חקירת הנאשם במשטרה, נערכה באופן מקצועי וענייני, תוך הסתמכות על כלל חומר הראיות אל מול נסיבות האירוע, הכל במטרה להגיע לחקר האמת בתיק רצח.

לראיה, חקירה זו הובילה להרשעתו של הנאשם בבית המשפט אשר בחן את הטענות שהועלו, דחה את מרביתן על הסף והכריע פה אחד בדבר אשמתו ברצח.

בשל העובדה כי הליך הערעור עודנו מתנהל בבימ"ש העליון באמצעות הפרקליטות לא נתייחס מעבר לכך.

נציין כי לצד ביצוע חקירות מקצועיות במטרה להגיע לחקר האמת, משטרת ישראל מקפידה על זכויותיהם של נאשמים תוך הקפדה על הנהלים ושמירה על כבודם של הנחקרים.

בהתאם כל פעולות החקירה מבוצעות באופן מפקח ומבוקר תחת אמות מידה מחמירות" – כאמור, השקר מתגלגל אל הציבור!

סיכום

דיבוב פוגע בעבודת המשטרה. דיבוב מקים ומחזק תרבות ארגונית של שקר. הדיבוב הוא קיצור דרך שנוח לחוקרים שבמקום לקיים הליכי חקירה נכונים וראויים – מבצעים דיבוב.

גם כשקיימים רק ממצאים ראשוניים קלי ערך – מתחיל תהליך הדיבוב ללא סיבה והנמקה ראויים. מדובר בהליך שמחייב שהמשטרה תדרוש מעצר, מעצר שכלל אינו הכרחי מהסיבות הראויות למעצר.

בראש ובראשונה הנתונים מראים שקיצור הדרך החקירתי, מביא בסופו של יום למשטרה גרועה אשר לא יודעת לחקור ולכן נכשלת בפיענוח מקרי פשע.

תרבות השקר המשטרית מתגלגלת:

משקרים לחשוד,

משקרים למדובב,

משקרים לעורכי הדין,

משקרים לשופטים

ומשקרים לציבור.

אמת מביאה אמת ושקר מביא שקר.

אם חפצים אנו במשטרה איכותית, הוגנת, דוברת אמת – אנחנו חייבים להתנגד לדיבוב.

*אריק שנקלר הוא פעיל ציבור להכרה בחפותו של רומן זדורוב, לפתיחתה בחקירה חדש למציאת רוצחיה של תאיר ראדה ז"ל, לשינויים מבניים במערכת אכיפת החוק בישראל ובהם: הקמת מחא"ה- מערכת חקירות אכיפת החוק, שינוי מעמד ההודאה, הקמת מכון לבטיחות במשפט הפלילי וכמובן, ביטול הדיבוב.